

5. Ceny

Celková cenová hladina v ekonomice byla v 1. čtvrtletí 2014 o 2,2 % vyšší než ve stejném období předchozího roku

Celková cenová hladina v ekonomice měřená sezónně očištěným implicitním deflátorem HDP byla v 1. čtvrtletí 2014 meziročně o 2,2 % vyšší. Pouze při nízkém růstu cen výdajů na konečnou spotřebu (+0,4 %), daném zejména slabým zdražováním zboží a služeb vstupujících do spotřeby domácností, ale i nepříliš výrazným růstem cen investičních statků (+1,1 %) k vyšší cenové hladině v ekonomice přispěl především pozitivní vývoj cen v zahraničním obchodě. Směnné relace byly, i kvůli provedené kurzové intervenci České národní banky (ČNB), o 1,8 % vyšší než ve stejném období předchozího roku již druhé čtvrtletí v řadě.

Inflace nerostla

Růst spotřebitelských cen se už téměř zastavil. V 1. čtvrtletí 2014 platila průměrná česká domácnost za zboží a služby jen o 0,2 % více než před rokem. Méně si za běžné nákupy spotřebitelé připlatili naposledy ve 3. čtvrtletí 2009 (+0,1 %), kdy se v cenách projevilo jak značné zlevňování potravin determinované poklesem cen rostlinné výroby na světovém trhu, tak levnější pohonné hmoty ovlivněné propadem ceny ropy. Dezinflace v 1. čtvrtletí 2014 v české ekonomice trvala již osm čtvrtletí v řadě. Jestliže v 1. čtvrtletí 2012 ceny pro spotřebitele meziročně rostly o 3,7 % a růst cen tak byl signifikantně nad cílem ČNB, který je stanovený na úrovni 2 %, během dvou let tempo na dynamice vlivem slabé domácí poptávky a levných surovin z dovozu ztratilo 3,5 pb. a růst cen se naopak pohyboval velmi výrazně pod cílem.

Polovina zemí EU zaznamenala v 1. čtvrtletí 2014 meziroční růst spotřebitelských cen, který byl menší než o 0,5 %, z toho pět zemí již bylo v deflaci

Nízká inflace není problémem pouze Česka, ale celé EU. Podle harmonizovaného indexu spotřebitelských cen (HICP) vzrostly ceny v celé EU v 1. čtvrtletí 2014 jen o 0,8 %, tempo se v trendu snižovalo už devět čtvrtletí. Pokud ještě v 1. kvartále 2013 ceny ve všech členských zemích meziročně rostly (pouze v Řecku stagnovaly), o rok později se už pět zemí pohybovalo v deflaci. Čtvrté čtvrtletí v řadě ceny klesaly v Řecku, třetí v Bulharsku a druhé na Kypru. Nově se v 1. čtvrtletí 2014 do deflace propadlo i Portugalsko a Slovensko. Pokud zohledníme fakt, že v polovině zemí EU rostly ceny meziročně méně než o 0,5 % a nejvyšší zdražování, ke kterému docházelo ve Spojeném království, dosahovalo jen 1,8 %, je patrné, že tím hlavním unijním problémem již zřejmě není stabilizace, popřípadě snižování vládních dluhů jižního křídla eurozóny, nýbrž přímá hrozba deflace.

Na výrazném propadu tempa růstu spotřebitelských cen v meziročním srovnání mezi posledním čtvrtletím 2013 a 1. kvartálem 2014 měla značný podíl levnější elektřina

Na výrazném zpomalení meziročního růstu spotřebitelských cen v Česku mezi posledním čtvrtletím 2013 (+1,1 %) a 1. kvartálem 2014 (+0,2 %) mělo značný podíl lednové zlevnění elektřiny, ve kterém významnou roli sehrálo snížení cen regulované složky. Domácnosti tak za energie celkem, zahrnující zejména elektřinu, teplo a plyn, platily v 1. čtvrtletí 2014 o rovných 7 % méně než ve stejném období předchozího roku. Vzhledem k proporcí výdajů za elektřinu v celkovém spotřebním koši domácností a tomu, že pokles cen byl dopředu avizovaný a tedy očekávaný, nebyl značný propad tempa meziroční inflace na počátku roku 2014 žádným překvapením.

Přestože potraviny a nealkoholické nápoje byly v 1. čtvrtletí 2014 o 3,9 % dražší než před rokem, tempo růstu klesalo. I tento soubor zboží tak přispíval k dezinflaci v Česku, ...

Za potraviny a nealkoholické nápoje, které patří z hlediska vynaložených výdajů mezi nejdůležitější skupiny zboží a služeb v celém spotřebním koši, si domácnosti v 1. čtvrtletí 2014 v porovnání s cenami před rokem připlatily o 3,9 % více. Jakkoli se z pohledu spotřebitelů mohlo jednat o výrazné zdražení dopadající zejména na nízkopříjmové skupiny obyvatelstva, z pohledu tempa inflace byl meziroční růst cen potravin a nealkoholických nápojů spíše nevýrazný. Již třetí čtvrtletí totiž tempo klesalo a tím přispívalo dezinflačním směrem.

...obdobně platilo i pro výdaje za zdraví. Jejich ceny byly vlivem zrušení regulačního poplatku za pobyt v nemocnici meziročně o 3,3 % nižší

K dezinflaci přispívaly i ceny méně významných výdajů za zdraví. Pokud si ještě v posledním čtvrtletí 2013 spotřebitelé za tyto zboží a služby meziročně připláceli 0,9 %, v 1. čtvrtletí 2014 na nich 3,3 % ušetřili. V poklesu cen se zřejmě projevilo zrušení poplatku účtované jednotlivým osobám za pobyt v nemocnici platné od ledna 2014.

Ceny průmyslových výrobců, zejména vlivem zlevnění v energetice, propadly v 1. kvartále

Ceny průmyslových výrobců se v 1. čtvrtletí 2014, zejména vlivem výrazně levnějších dodávek elektřiny a plynu, propadly do deflace. V meziročním srovnání byly o 0,7 % nižší. Kromě nižších cen v energetice působily deflačním

2014 do deflace
v meziročním vyjádření

směrem i ceny v těžebním průmyslu, které v 1. čtvrtletí 2014 opět sklouzly do hlubšího poklesu (-3,4 %). Výraznějšímu snižování cen v průmyslu jako celku tak bránily jen ceny v segmentu zásobování vodou (+3,4 %) a ceny ve významném zpracovatelském průmyslu (+1,1 %), které začaly růst po třech čtvrtletích faktické stagnace. Na dynamice přidaly ceny dopravních prostředků, které v posledním čtvrtletí 2013 meziročně rostly o 3,5 %, v 1. čtvrtletí 2014 již o 4 %. Z deflace se vymanily kovy a kovodělné výrobky (+1,8 %). Vzhledem ke struktuře české ekonomiky silně orientované směrem k zahraniční poptávce se na růstu cen v těchto segmentech zřejmě nejvíce podílel růst hodnoty nových zakázek ze zahraničí, svým dílem patrně přispělo i oslabení koruny ČNB – obchodníci mohli zboží prodávat na zahraničním trhu draž, zvýšili proto i ceny v tuzemsku.

Ceny zemědělských výrobců byly v 1. čtvrtletí 2014 o 4,4 % nižší než před rokem. Při růstu cen živočišné výroby o rovných 8 % se na poklesu podílela výrazně levnější rostlinná výroba

V 1. čtvrtletí 2014 ceny zemědělských výrobců klesly v meziročním srovnání o 4,4 % a snížení tak navázalo na zlevňování z předchozího čtvrtletí (o 4,2 %). Jestliže ceny živočišné výroby rostly i nadále (+8 %), je zřejmé, že ke zlevňování muselo docházet vlivem značného poklesu cen rostlinné výroby. Za nejvýznamnější plodinu v ČR, pšenici, si zemědělci účtovali o čtvrtinu méně než před rokem, za ječmen požadovali o více než desetinu méně a kukuřici prodávali o téměř čtvrtinu levněji. O 18,7 % levnější byla i v Česku široce rozšířená řepka. Zlevňování rostlinné výroby částečně tlumil růst cen ovoce (+7,8 %) a zeleniny (+9,8 %) ovlivňovaný sezónností, ale především výrazné zdražení brambor (+43,6 %), které plynulo ze slabé sklizně v roce 2013 a následných nízkých skladových zásob.

Ceny stavebních prací byly v 1. kvartále 2014 stále v meziročním poklesu. Dlouhodobé snižování cen, jak je patrné z měsíčního indexu, se však zastavilo již v polovině roku 2013, od kdy ceny postupně rostou

Ceny stavebních prací sice ještě v 1. čtvrtletí 2014 v meziročním srovnání nerostly (-0,3 %), stavební firmy již ale pravděpodobně strádaly méně. Z měsíčního indexu cen stavebních prací je totiž patrné, že se pokles cen v létě 2013 zastavil a od té doby ceny postupně narůstají. Jedním z hlavních důvodů zřejmě byla teplotně nadprůměrná zima umožňující pracovat v terénu i v zimním období, ve kterém práce stavebních firem běžně ustávají. Vzhledem k tomuto neobvyklému jevu je ale třeba brát nově nastolený rostoucí trend prozatím s rezervou.

K postupnému odeznívání deflace v segmentu tržních služeb přispívaly zejména ty služby, o něž roste zájem se zvyšující se výkonností tuzemského průmyslu

Meziroční pokles cen tržních služeb se i nadále mírnil. Jestliže ještě ve 3. čtvrtletí 2013 byly tyto ceny v porovnání se stejným obdobím předchozího roku o 2,1 % nižší, v posledním kvartále o 1,9 % a v 1. čtvrtletí 2014 již jen o 1,1 %. Na postupném odeznívání deflace se podílely převážně ty služby, o něž roste zájem se zvyšujícími se výkony tuzemského průmyslu. Zejména se jedná o dopravu a skladování. Ceny pozemní a potrubní dopravy tak (po deflačním vývoji trvajícím celý rok 2013) vzrostly o 0,6 %. Ceny méně významné vodní dopravy se z deflace rovněž vymanily, nestačily se však překlenout do růstu a v 1. čtvrtletí 2014 jen stagnovaly. Ceny skladování k menšímu poklesu cen tržních služeb přispěly taktéž, prozatím však jen mírnější deflací. Zlepšující se stav českých průmyslových podniků se projevoval i v jejich vyšší poptávce po zaměstnancích. Tu, vzhledem ke stále zastřenému výhledu ekonomiky, zřejmě silně uspokojovaly pracovní agentury. Ceny služeb v oblasti zaměstnání tak vzrostly v 1. čtvrtletí 2014 už popáté v řadě, podstatné je ale i to, že cenový nárůst nabral na intenzitě (+4,6 %).

Ze zahraničí již Česko spolu se zbožím „nedováželo“ deflaci jako po většinu roku 2013, nýbrž inflaci

Kurzová intervence byla ČNB provedená v listopadu 2013, tedy zhruba v polovině 4. čtvrtletí. V dovozních cenách zboží se tak slabší koruna ještě neprojevovala plnou silou, přesto ceny meziročně již o rovné procento narostly. V 1. čtvrtletí 2014 oslabená koruna na dovozní ceny působila už po celé čtvrtletí a ceny stouply o 2,4 %. Zdražovaly všechny hlavní produkty s výjimkou minerálních paliv a maziv (-2,3 %) a málo významných živočišných a rostlinných olejů (-12,6 %). Dovoz deflace ze zahraničí tak byl již téměř ukončen.

Jak na straně dovozu, tak na straně vývozu, rostly v 1. čtvrtletí 2014 v meziročním vyjádření ceny všech komodit s výjimkou minerálních paliv a maziv

Slabší koruna silně napomohla i růstu vývozních cen. Pokud tyto ceny ještě ve 3. čtvrtletí 2013 meziročně rostly jen o mizivá 0,4 %, v posledním kvartále o 2,9 % a v 1. čtvrtletí 2014 už o 4,1 %. Stejně jako u dovozu zdražovalo veškeré zboží s výjimkou minerálních paliv a maziv a živočišných a rostlinných olejů. Ceny strojů a dopravních prostředků, polotovarů a průmyslového spotřebního zboží – tedy produktů, které se na českém exportu podílí zhruba čtyřmi pětinami –

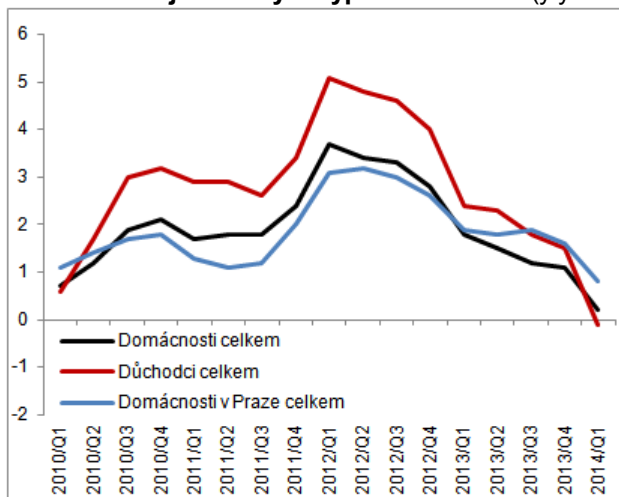
a málo významných živočišných a rostlinných olejů

narostly o 4,4 %, o 5,4 % a o 5,6 %. Vyšší inkasované příjmy, které z růstu cen těchto komodit plynuly, mohly výrazně zlepšit výsledky tuzemských exportních firem.

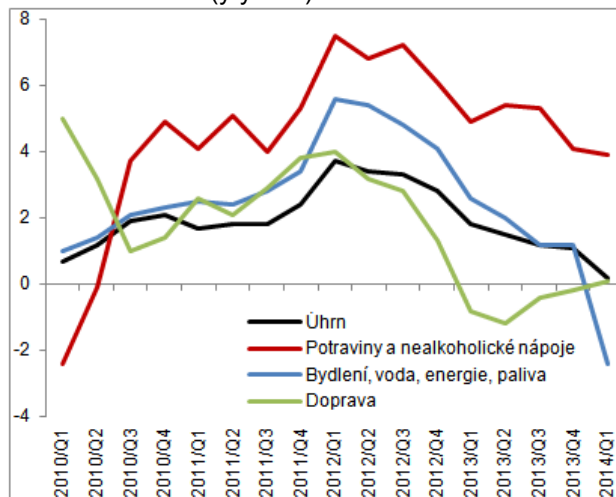
Směnné relace v zahraničním obchodě se zbožím, i přes mírné zpomalení, meziročně nadále rostly

Směnné relace v zahraničním obchodě se zbožím nadále rostly. V 1. čtvrtletí 2014 se v meziročním srovnání zlepšily o 1,7 %. To sice bylo méně než v předchozím čtvrtletí (1,9 %), zpomalení ale bylo jen mírné. Podstatné bylo především to, že se relace zlepšily už popáté v řadě.

Graf č. 11 Změna spotřebitelských cen jednotlivých typů domácností (y/y v %)

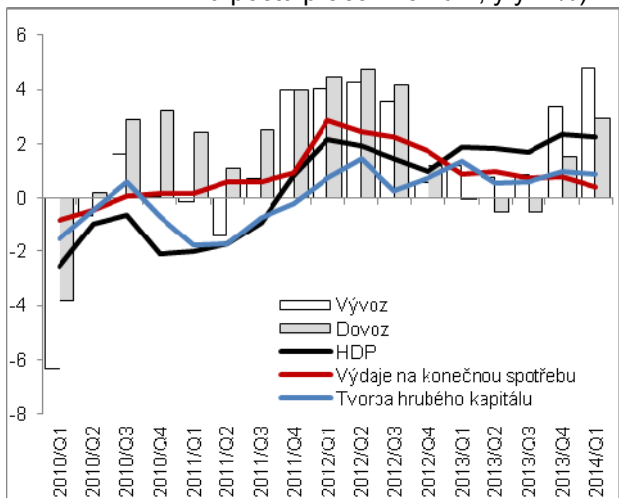

Graf č. 12 Změna cen ve vybraných oddělech CPI (y/y v %)

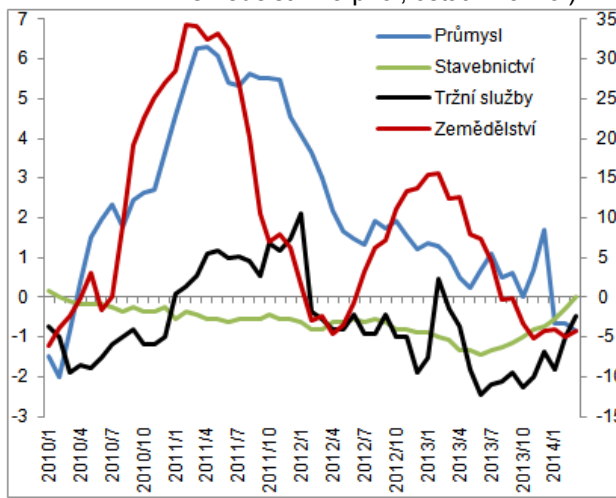

Pramen: ČSÚ

Graf č. 13 Deflátoři (očištěno od sezónnosti a vlivu počtu pracovních dní, y/y v %)

Graf č. 14 Ceny výrobců (y/y v %; ceny v zemědělství na p. o., ostatní na l. o.)

Pramen: ČSÚ